

Suolistosyövän solunsalpaajahoito (FLOX)

Tämän ohjeen tarkoituksena on antaa sinulle tietoa tulevasta hoidosta, missä hoitoa annetaan, mitä se on ja miten se annetaan. Lisäksi kerrotaan itsehoidosta solunsalpaajahoidon aikana sekä mihin voit tarvittaessa ottaa hoidon aikana yhteyttä jos sinulla on mieltä askarruttavia asioita. Ohjeessa kerrotaan myös eri asiantuntijoista, jotka voivat auttaa sinua hoidon aikana.

Missä solunsalpaajahoitoa annetaan?

Solunsalpaajahoito toteutetaan Turun yliopistollisen keskussairaalan T-sairaalan 1. kerroksessa syöpäpoliklinikan tiloissa osastolla TB1 tai T-sairaalan syöpätautien vuodeosastoilla TA3 ja TA4. Hoitoja annetaan myös Loimaan, Vakka-Suomen ja Salon aluesairaaloiden lääkehoitopoliklinikoilla.

Mitä solunsalpaajahoito on?

Solunsalpaajia eli sytostaatteja käytetään syövän lääkehoitona leikkaushoidon jälkeen (liitännäishoito), tehostamaan sädehoitoa tai syöpätautia hävittämään. Solunsalpaajat vaikuttavat solujen kasvuun ja jakautumiseen. Solunsalpaajien avulla syöpäsolujen jakautumisjärjestelmä vahingoittuu, jolloin ne eivät pysty lisääntymään vaan tuhoutuvat.

Lääkeaineet kulkeutuvat verenkierron mukana kehon eri osiin saavuttaen näin myös sellaisia näin myös sellaisia syöpäsoluja, jotka eivät näy röntgen- tai muilla tutkimuksilla.

Solunsalpaajahoito koostuu yhdestä tai useammasta solunsalpaajalääkkeestä. Samalla kun solunsalpaajat tuhoavat syöpäsoluja, ne haittaavat myös vaihtelevasti terveiden kudosten solujen uusiutumista. Vaikutus on erityisen voimakasta vilkkaasti jakaantuvissa soluissa kuten hiustupenjuuressa, suoliston limakalvoilla ja luuytimessä.

Lähes kaikki solunsalpaajat aiheuttavat haittavaikutuksia. Sinun olisi hoitoa saadessasi tärkeä tietää, mitä otat huomioon hoitojen aikana ja miten itse voit lievittää haittavaikutuksia.

Kuitenkaan kaikki potilaat eivät saa haittavaikutuksia. Haittavaikutukset häviävät yleensä hoidon loputtua.

Solunsalpaajahoidon suunnittelu

Solunsalpaajahoidon suunnittelee lääkäri ensimmäisellä käynnilläsi ja hoito toteutetaan riippuen kuurista 1-5 päivänä 1-4 viikon välein. Ensimmäisellä kerralla lääkärin vastaanotolla sinulle selvitetään hoidon tarkoitus, kesto ja haittavaikutukset ja saat oman sairaanhoitajan. Samalla sinulle kirjoitetaan tarvitsemasi reseptit, sairausloma- ja peruukkitodistukset. Lääkärin

vastaanotolle tulet jatkossa sovitun ohjelman mukaisesti, ei kuitenkaan joka kerta hoitoon tullessasi.

Vaikka sinulla ei aina olekaan lääkärintarkastusta, voit esim. uusia reseptisi oman sairaanhoitajasi kautta hoitoihin tullessasi.

Ennen jokaista hoitoa tarkistetaan veriarvot. Laboratoriossa voit käydä omassa terveyskeskuksessa tai Tyksissä. On erittäin tärkeää, että ilmoitat ajoissa, jos olet esim. vatsataudissa tai flunssassa etkä pääse tulemaan hoitoon, jotta voimme arvioida onko tarvetta lääkärin vastaanotolle ja antaa uudet hoitoajat.

Sinulle annettava Flox-solunsalpaajahoito on tarkoitettu suolistosyövän hoitoon joko leikkauksen jälkeen tai edenneessä vaiheessa.

Miten Flox-solunsalpaajahoito annetaan?

Solunsalpaajat annetaan yleensä hitaana tiputuksena suoneen joko poliklinikalla tai osastolla. Joitakin solunsalpaajia annetaan myös tabletteina tai kapseleina, jolloin hoito toteutetaan kotona.

Sinulle annettavassa Flox-hoidossa on kolme eri lääkeainetta ja hoito toteutetaan kahden päivän aikana. Hoito aloitetaan pahoinvoinnin estolääkityksellä. Ensimmäinen solunsalpaaja eli oksaliplatiini tiputetaan kahden tunnin aikana. Sen jälkeen tulee fluorourasiili-lääke nopeana n. 5 minuutin tiputuksena, jonka jälkeen leukovoriini-lääke myös 5 minuutin nopeana tiputuksena. Näiden lääkkeiden välillä on 30 minuuttia kestävä keittosuolavälitiputus.

Seuraavana päivänä annetaan vielä fluorourasiili nopeana 5 minuutin infuusiona ja 30 minuutin tauon jälkeen leukovoriini nopeana 5 minuutin infuusiona. Saat myös pahoinvoinnin estolääkettä toisena tiputuspäivänä ennen varsinaista lääkehoitoa.

Hoidon aikana voit istua hoitotuolissa tai maata sängyssä kuntosi huomioon ottaen. Hoidon aikana voi liikkua eli käydä esim. WC:ssä tai juoda ja syödä omia eväitä.

Solunsalpaajahoidon haittavaikutukset

Solunsalpaajat vaikuttavat **luuytimen toimintaan** ja se ilmenee tiettyjen veriarvojen laskuna. Lähinnä seuraamme valkosolujen eli leukosyyttien riittävyttä, koska niiden lasku aiheuttaa tulehdusherkkyyttä.

Tulehdusriskiä vähentää hyvä suu- ja käsihygienia. Veriarvoihin ei itse pysty vaikuttamaan. Jos kuume nousee yli 37.5 tai yleiskunto heikkenee, tulee sinun ottaa heti yhteyttä lääkäriin tai hoitoyksikköön.

Solunsalpaajat voivat aiheuttaa **pahoinvointia ja oksentelua** ja siksi sinulle kirjoitetaan kotiin reseptit pahoinvoinnin estolääkkeistä. Näitä lääkkeitä tulee ottaa lääkärin ohjeen mukaisesti hoitoa seuraavina päivinä. Runsas nesteiden (1.5-2 l) ja helposti sulavan ravinnon nauttiminen

hoidon jälkeen lievittävät huonovointisuutta ja nopeuttavat toipumista. Jos oksentelu jatkuu useita päiviä lääkityksestä huolimatta, tulee sinun ottaa yhteyttä lääkäriin. Päänsärkyä voi esiintyä liittyen pahoinvoinninelästä lääkitykseen, siihen voitte ottaa lievittävää särkylääkettä (esim. Paratabs, Burana).

Hoitojen yhteydessä voi esiintyä **myös ripulia tai ummetusta**. Nämä oireet johtuvat joko pahoinvoinninelästä lääkityksestä tai solunsalpaajista. Jos oireet jatkuvat 2 päivän ajan hoidosta huolimatta, niin ota yhteys lääkäriin.

Hoitoihin voi liittyä myös **iho- ja limakalvo-oireita**: ihon kuivumista, silmien ärtymistä, nenän limakalvojen arkuutta ja suun arkuutta. Suun arkuutta voi lievittää keittosuolapurskuttelulla. Ohjeen saatte hoitohenkilökunnalta. Myös virtsaamisvaivoja voi esiintyä, niihin auttaa runsas juominen.

Oksaliplatiinin tyypilliset haittavaikutukset ovat väärät tuntohermojen aistimukset, esim. kylmä aistitaan kipupistelynä. Oire saattaa kestää muutamia päiviä ja sitä voi välttää juomalla/syömällä haaleita, ei kylmiä juomia/ruokia ja varomalla ulkoilua kylmässä. Kaula kannattaa suojata huivilla. Kylmän ilman hengittäminen tai kylmän ruoan/juoman syöminen saattaa laukaista ns. nieluspasmin. Sitä voi hoitaa laittamalla kaulalle lämpimän huivin/lämpöpussin tai hengittämällä lämpimän huivin kautta.

Hoitokertojen myötä haitat voivat lisääntyä ja sormiin ja jalkoihin voi tulla kömpelyyttä ja puutumista.

Hiustenlähtö on tässä hoidossa epätodennäköistä, mutta tarvittaessa saat peruukkia varten palvelusetelin tai maksusitoumuksen. Hiukset kasvavat aina takaisin hoidon päätyttyä.

Auringonvalolle voi herkistyä tämän hoidon aikana. Suoraan auringossa istumista kannattaakin siis välttää.

Mielialamuutokset ovat yleisiä solunsalpaajahoidon aikana. Väsymys/uupumus lisääntyy hoitokertojen myötä. Masentuneisuutta voi myös olla ja silloin sinulle voidaan järjestää ammattiauttajan apua. Sinun kannattaa keskustella mieltäsi painavista asioista hoitoyksikkösi kanssa.

Solunsalpaajahoido vaikuttaa usein myös seksuaalisuuteen vähentämällä halukkuutta. Tilanne on yleensä ohimenevä, mutta siitä kannattaa mainita hoitavalle lääkäriin.

Itsehoito solunsalpaajahoidon aikana

On suositeltavaa, että pidät yleiskunnostasi huolta hoidon aikana. Voit harrastaa kevyttä liikuntaa voimiesi mukaan. Ulkoilu, monipuolinen ravinto, riittävä nesteiden juonti, riittävä uni ja lepo auttavat sinua hyvän yleiskunnon säilyttämisessä. Vitamiinien ja hivenaineiden käytöstä sinun tulee keskustella ensin lääkäriin kanssa. Saunomista ei suositella hoitopäivinä.

Tulehdusriskiä vähentää hyvä suu- ja käsihygienia. Kädet kannattaa pestä aina ennen ruokailua ja tarv. käyttää desinfiointiainetta, jota voi hankkia apteekista. Hampaiden harjaamiseen suositellaan käytettävän pehmeää hammasharjaa. Hampaiden tulisi olla kunnossa ennen solunsalpaajahoitojen aloitusta.

Hammaslääkärissä käydessä pitää mainita, että on solunsalpaajahoidossa. Hoitavan lääkärin kanssa tulee aina ensin neuvotella, jos hampaisiin on tarvetta tehdä operaatioita/ paikkauksia. Hammaskiven poisto on sallittua vain tietyissä tapauksissa (käytettäessä ultraäänilaitetta).

Tupakoinnin lopetus on tärkeä osa syövän hoitoa. Tupakointi heikentää solunsalpaajahoidon tehoa. Tupakoinnin lopettaminen parantaa useiden syöpäsairauksien ennustetta. Tupakoinnin lopettamisessa sinua auttaa tupakastavieroitusohjaaja, jonka yhteystiedot saat omalta hoitajaltasi.

Alkoholin käyttöä ei suositella lainkaan sytostaattihoitojen aikana.

Koska solunsalpaajat poistuvat osittain munuaisten kautta, pitää WC huuhtoa kaksi kertaa joka virtsaamisen jälkeen hoitopäivänä ja sitä seuraavana päivänä.

Hoitohenkilökuntaa sitoo vaitiolovelvollisuus, joten voit herkästi ottaa omaan hoitajaasi yhteyttä. nimeä myös lähiomainen, jolle tarvittaessa saa antaa sinua koskevia tietoja. Ota herkästi yhteyttä, jos jokin asia painaa mieltäsi:

- Mieltä askarruttavissa asioissa yhteys arkipäivisin syöpätautien poliklinikalle kello 8-15
- Sosiaaliturvaan liittyvissä asioissa sinua neuvoo klinikamme sosiaalityöntekijä
- Kuntoutusohjaaja auttaa mm. apuvälineisiin, sopeutumisvalmennuskursseihin ja työhön palaamiseen liittyvissä asioissa
- Hoitoyksiköstäsi saat oman hoitajasi yhteystiedot ja puhelinnumeron, minne voit päivystysaikana ottaa yhteyttä.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri • www.vsshp.fi • Vaihde 02 313 0000

Tämä ohje on tarkoitettu hoitosuhteessa oleville potilaillemme.